

DOUĂ VEDERI ALE PALATULUI DIN BUCUREȘTI.

de C. I. KARADJA

Când arhivele Record Office din Londra vor fi într-o zi cercetate în mod sistematic din punctul de vedere românesc, vom afla în corespondența ambasadivilor englesi dela Constantinopol multe amănunte despre țara noastră, ce vor arunca, poate, puțină lumină asupra unor probleme crezute indisolubile până acum. Intre-timp trebuie să ne mulțămim cu puținele lămuriri ce le-am putut

tire cea mai frumoasă serie de vederi existente din părțile noastre în veacul al XVIII-lea.

S'a păstrat până în zilele noastre jurnalul de călătorie al unui alt Engles contemporan cu Ainslie, John B. Moritt of Rokeby, al cărui manuscris original se află în biblioteca subsemnatului¹. Acest călător se întâlnește cu Ainslie între Pitești și Găiești, în ziua de 9 Iulie 1793. Știm deci în mod

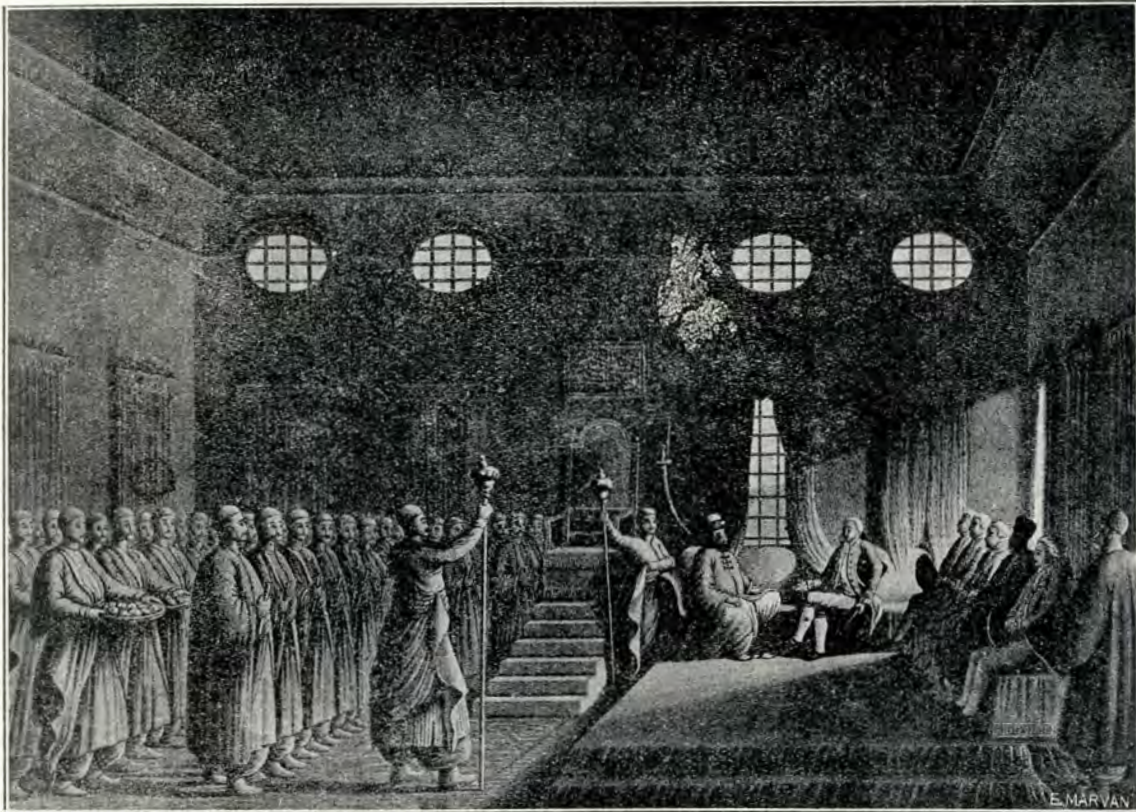

Fig. 1. Interior din palatul domnesc în 1793, după The Collections of Sir Robert Ainslie.

culege, pe alte căi, despre relațiunile englese cu țările române.

În anul 1775, muri la Constantinopol ambasadurul engles John Murray Esq. Succesorul lui fu Sir Robert Ainslie (1730 + 1804), om cult, numismat și colecționator.

Acest ambasadur, care stătu în Turcia până la 1793, se deosebește, din punctul nostru de vedere, de mulți alții cari au călătorit prin Țara Românească prin faptul că luase cu dânsul un artist italian, Luigi Mayer, care ne-a lăsat drept amin-

precis data la care ambasadurul ajunsese la Curtea-de-Argeș, de unde ne-a lăsat frumoasele vederi cunoscute², priveliștea de pe malurile Oltului³ fiind cu o zi sau două posterioară.

La București, Sir Robert fu primit în audiență de Domn, Constantin Moruzi. Iată ce spune el despre această ceremonie: „Principele, îmbrăcat

¹ Cf. *Revista Istorică*, VIII, N-le 10—12, p. 180.

² Repr. în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, IV, 1911, pp. 25—27.

³ *Ibid.*, V, 1912, pp. 116—117.

„în verde, este așezat pe sofa alături de Sir Robert Ainslie, care este la stânga, locul de onoare „în Turcia. Grupul de persoane șezând este suita „ambasadorului. Cei în picioare sunt boierii sau „nobilii țării. În dosul lor stau slugi purtând felurite mâncări. Jițul gol reprezintă tronul „Marelui „Domn“ (Sultanului), de-asupra căruia se vede turaua în loc de stemă, armoriile nefiind întreținute de Turci. Autoritatea delegată principelui este „reprezentată prin sabia atârnată de perete, la spațiile Voevodului. Volă este supusul „Marelui „Domn“ și este ales și aprobat de el. Principele „întrebuințează câte odată titlul de Hospodar, „ceiace înseamnă general șef al miliției“ (*sic!*).

Reproducem aici gravura foarte rară a acestei recepții — planșa lipsește mai totdeauna din diferitele edițiuni ale albumului. Stampele sunt gravate în aquatinta între anii 1801 și 1806: unele sunt trase în mai multe exemplare decât altele. Fură adunate supt diferite titluri, din care mai multe sunt însemnate de d. Lugoșianu în acest „Buletin“ (IV, p. 28).

Pe stampa noastră trebuie notat că tuiurile de Pașă au fost greșit interpretate de gravor. Arată ca niște boambe în loc de cozi de cai.

Seria fu executată de William Watts (*1752+1857), gravor cunoscut, de pe desemele lui Luigi Mayer. Din aceste originale nu s'au păstrat, pe cât știu, decât singura vedere a Curții din București pe care o reproducem aici alăturat Această frumoasă planșă, de o mărime de 42×63 cm., fu găsită, acum câțiva ani, la un anticar din Londra. Provine „din colecția unui lord“ — exact de unde, n'am putut afla.

Luigi Mayer este un artist bine cunoscut, vestit mai ales prin multele gravuri ce s'au executat de alții după schițele și desemele lui, nu numai pentru albumul lui Ainslie, dar și pentru cartea lui Reimers despre ambasada lui Cutuzov la Constantinopol în anul 1793¹, în care găsim multe pagine despre Bucureștii și Iașii de pe acea vreme. Cu toate că gravuri după desemele lui Mayer se găsesc multe, originalele lui sunt atât de rare, încât chiar Victoria and Albert Museum din Londra nu posedă niciunul singur ieșit din penelul său.

Vederea Palatului este prețioasă pentru noi. Ea constituie singura priveliște autentică a vechiului palat, care fu, precum știm, distrus de foc în timpul lui Ioan Caragea Voevod în Ianuarie 1813².

CÎTE-VA NOTE ASUPRA CURȚII ARSE

de VIRG. DRĂGHICEANU

Acvarela lui Mayer, cum a arătat-o și d-l H. Stahl, cred că reprezintă Mănăstirea Mihai-Vodă, iar nu palatul numit mai târziu „Curtea Arsă“.

Câteva spicuiuri de date istorice și planul anexat, extras din Boroczyn, ne îndrituesc la această determinare¹.

Se știe, în adevăr, că această Curte fusese ridicată în anul 1775 de Alexandru Ipsilanti, care, la venirea sa în București, nu mai putea locui în vechiul palat dela Curtea Veche (Piața Anton-Vodă) ce fusese ruinat de vechime și de războiul turco-rus din 1769—1774², în așa fel că Domnul trebuia să se așeze în vechea casă a lui Brâncoveanu (Piața Bibescu-Vodă).

Clădirea ridicată în apropiere de mănăstirea Mihai-Vodă, după spusele lui Sulzer³, nu avea nicio estetică, cu cele două aripi ale sale, pe care le zidiseră, în felul unui mediocru institut de orfani, meșteri turci sau bulgari.

Se pare că această clădire arse foarte de timpuriu, de un foc necunoscut până azi.

Se știe că, în orice cas, Hangerli făcea mare pregătiri de materiale pentru restaurarea acestei Curți în 1798, iar cu cinci ani înainte de această restaurare, în 1793, Ainslie, la întoarcerea din Constantinopol, vizită pe Domn în palatul său: „dans un monastère . . ., la résidence³ actuelle du Woyvode“⁴, după ce palatul fusese ars. Această mănăstire nu poate fi decât Mihai-Vodă.

Supt Caragea-Vodă, în Decembrie 1812, Curtea ce fusese restaurată dupe primul foc, supt Hangerli, cum am văzut, arse iarăși până în temelie trei zile⁵.

¹ Heinrich von Reimers, *Reise der russisch-kaiserlichen ausserordentlichen Gesandtschaft an die Ottomanische Pforte im Jahr 1793*, 3 vol. in 4°, Petersburg, 1803.

² Cf. Lagarde, *Voyage*, ed. 1824, p. 321.

³ Urechia, *Istoria Românilor*, VII, p. 216.

⁴ *Views in Turkey in Europe and Asia*, The Collection of, Sir Robert Ainslie, Londra, 1801.

⁵ Kreuchely către Miltitz, în Hurmuzaki, X, p. 181; *Biserica ortodoxă*, XIII, pp. 264, 265.

¹ A. Boroczyn, *Planul Bucureștiului*, 1852.

² C. Erbiceanu, *Cronicarii greci*, p. 188: *Catalogul oamenilor sec. al XVIII-lea*.

³ *Geschichte des transalpinischen Dasiens*, Viena, 1781, I, p. 291.